EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.1.2023
COM(2023) 53 final

2023/0018 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS,

millega muudetakse OTSUST (EL) 2022/563 Moldova Vabariigile antava makromajandusliku finantsabi suuruse osas

{SWD(2023) 25 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

2022. aastal üleilmne majandusolukord halvenes. Moldova 2022. aastal esitatud esimese makromajandusliku finantsabi taotluse aluseks olnud olukord halvenes veelgi. Moldovat mõjutab nii otseselt kui ka kaudselt Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, mis lisandus riiki alates 2021. aasta oktoobrist vaevanud energiakriisile. Lisaks sellele on sõja algusest Moldova piiri ületanud üle poole miljoni inimese, kellest riiki paigale on jäänud umbes 90 000. See on avaldanud Moldova riigi rahandusele täiendavat survet. Seetõttu halvenes üldine makromajanduslik olukord 2022. aastal märkimisväärselt. Pärast märgatavat pandeemiajärgset taastumist 2021. aastal vähenes majanduskasv 2022. aasta esimese üheksa kuu jooksul järsult ja riik jõudis sügavasse majanduslangusse. Kuna Moldova puhvrid kriisi leevendamiseks olid piiratud, taotles riik rahvusvahelistelt partneritelt täiendavat abi. Makromajandusliku finantsabi kavandatav suurendamine on seega osa suuremast Moldovale antavast ELi ja rahvusvahelisest abist.

Moldova esitas käimasoleva makromajandusliku finantsabi programmi aluseks olnud taotluse 19. novembril 2021. Euroopa Parlament ja nõukogu kiitsid 6. aprillil 2022 heaks makromajandusliku finantsabi summas 150 miljonit eurot (soodustingimustel antavad laenud ja toetused) ning see jõustus 18. juulil 2022. Pärast sellega seotud poliitiliste tingimuste täitmist tehti esimene väljamakse 1. augustil 2022. Käimasoleva programmi raames jääb Moldovale kuni 2025. aasta jaanuarini kasutada 100 miljonit eurot (soodustingimustel antavate laenude ja toetustena). Teine väljamakse tehakse eeldatavasti 2023. aasta esimeses kvartalis.

Vastavalt tavapärastele makromajandusliku finantsabi menetlustele tehti programm Moldovale kättesaadavaks koos Rahvusvahelise Valuutafondi (edaspidi „IMF“) uue kokkuleppega, mis võeti vastu 2021. aasta detsembris ja mida laiendati 2022. aasta mais. IMFi laiendatud toetus laiendatud laenuvahendi / laiendatud rahastamisvahendi (ECF/EFF) programmi raames on 795 miljonit USA dollarit.

Hoolimata praegusest Moldovale antavast abist kujutavad jätkuv energiakriis ja Ukraina sõja mõju endast jätkuvalt märkimisväärseid probleeme. IMFi viimaste hinnangute kohaselt (detsember 2022) on Moldova 2023. aasta üldine välisrahastamise puudujääk võrreldes IMFi programmi esimese läbivaatamisega (september 2022) suurenenud 430 miljoni euro võrra (ligikaudu 3 % sisemajanduse koguproduktist (edaspidi „SKP“)). See tähendab, et 2023. aastal on üldine rahastamispuudujääk ligikaudu 803 miljonit eurot (5 % SKPst). Seda arvesse võttes ja kooskõlas koormuse õiglase jagamise põhimõttega esitab komisjon parlamendile ja nõukogule ettepaneku suurendada Moldovale antavat makromajanduslikku finantsabi 145 miljoni euro võrra, millest 100 miljonit eurot antakse laenude ja 45 miljonit eurot toetustena.

Täiendav makromajanduslik finantsabi makstaks välja kahe uue osamaksena, mis on seotud järgmisega: i) täiendavad poliitilised tingimused; ii) suured edusammud assotsieerimislepingu ning põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduspiirkonna (edaspidi „DCFTA“) rakendamisel ; iii) head tulemused IMFi programmi rakendamisel. Kahe uue osamaksega seotud poliitilised tingimused tugineksid praegust makromajanduslikku finantsabi käsitlevas vastastikuse mõistmise memorandumis kokku lepitud tingimustele. See tugevdaks programmi fookust ning tagaks kooskõla ELi-Moldova poliitiliste prioriteetide ja Moldova valitsuse tegevuskavaga. Täiendav toetus on kooskõlas ka ELi ja Moldova tihendatud suhetega kandidaatriigi staatuse raames, mis anti Moldovale 23. juunil 2022.

Kavandatava meetme rakendamisega samal ajal antakse tõenäoliselt täiendavat ELi toetust ka naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“ rahastatava eelarvetoetuse raames.

Nagu käesoleva ettepaneku juurde kuuluvas komisjoni talituste töödokumendis üksikasjalikumalt selgitatud, on komisjon arvesse võtnud Euroopa välisteenistuse koostatud hinnangut poliitilise olukorra kohta, ning on seisukohal, et kavandatava makromajandusliku finantsabi andmise poliitilised ja majanduslikud eeltingimused on täidetud.

- **Üldine taust**

Venemaa sissetung Ukrainasse avaldas üha keerulisemaks muutuvas üleilmses olukorras Moldova majandusele tugevat negatiivset mõju. 2022. aasta jaanuarist septembrini vähenes Moldova majandus 4 %, mis viitab sügavale majanduslangusele kogu aasta vältel. Langus oli peamiselt tingitud kodumajapidamiste tarbimise ja investeeringute vähenemisest. Tootmise poolel oli põllumajandusel pärast 2022. aasta suve põuda majanduskasvule tugevalt negatiivne mõju. 2022. aastal süvenenud energiakriis on avaldanud Moldova riigi rahandusele täiendavat survet. Energiahindade järsk tõus põhjustas kõrge inflatsiooni ja tekitas vajaduse teha täiendavaid kulutusi toetuste maksmiseks kõige haavatavamatele tarbijatele.

Ka 2023. aastal ei ole Moldova väljavaated kiita. Neid mõjutavad veelgi Venemaa sagenevad rünnakud Ukraina vastu ja majanduse jahtumine kogu ELis (Moldova peamine kaubanduspartner). IMFi 2022. aasta novembris esitatud prognoosi kohaselt peaks majandus 2023. aastal kasvama vaid mõõdukalt, jõudes 1,5 %ni, ning saavutama taas kriisieelse taseme alles ajavahemikul 2024–2025.

2023. aastal peaks inflatsioon märkimisväärselt vähenema; siiski jääb näitaja kahekohaliseks, olles keskmiselt 13,7 %, võrreldes 28,5 %ga 2022. aastal. Energia- ja toiduhindade tõus tingis 2022. aastal suure inflatsiooni, mis jõudis oktoobris 34 %ni. Vastuseks tugevale inflatsioonisurvele tõstis keskpank baasintressimäära eelmisel aastal kolm korda (kokku 9 protsendipunkti) 21,5 % tasemele. Aasta lõpuks hakkas inflatsioon aeglustuma, kuid mõõdukalt (31 %ni novembris), mistõttu baasmäära kohandati veidi allapoole 20 %ni.

2023. aastal peaks eelarvepuudujääk püsima suur, ulatudes 6 %ni SKPst (võrdluseks: 2022. aastal oli see 4,2 % SKPst) . Paljus on eelarvepuudujäägi suurenemine tingitud suurematest kulutustest kõige haavatavamatele tarbijatele energiatariifide tõusu kompenseerimiseks ning avaliku sektori palkade mõningasest tõstmisest, mida peeti inflatsiooni kiirenemist arvestades vajalikuks. Moldova valitsemissektori võla suhe SKPsse on enamiku tema naaberriikidega võrreldes madal, kuid peaks 2023. aastal tõusma 38 %ni, võrreldes 36 %ga SKPst 2022. aasta lõpus. Mitmepoolsed võlausaldajad pikendasid umbes 95 % Moldova valitsemissektori välisvõlast soodustingimustel. Riigi suure tundlikkuse tõttu väliste vapustuste suhtes on IMF siiski tõstnud Moldova ülelaenamise ohu reitingut madalalt keskmisele.

Välismajandustegevuse poolel on jooksevkonto puudujääk endiselt suur, 2022. aasta kolmandas kvartalis 13,7 % SKPst, ja see peaks 2023. aastal jääma sarnasele tasemele (11,8 % SKPst). Seda põhjustab peamiselt suur negatiivne kaubandusbilanss, mis oli 2022. aasta kolmandas kvartalis ligikaudu 32 % SKPst. Hoolimata mõningatest esialgsetest prognoosidest, et rahasiirded välismaalt, eriti Venemaalt ja Sõltumatute Riikide Ühendusest, vähenevad märkimisväärselt, jäid rahaülekanded üldjoontes samale tasemele 14,2 % SKPst. Välismaised netootseinvesteeringud näitasid 2022. aasta esimesel poolel teatavat vastupanuvõimet (peamiselt tänu ettevõtete suurele reinvesteeritud tulule). Kuid sõjast tingitud ebakindluse tõttu eeldatakse IMFi prognoosis (november 2022) nende järsku vähenemist, langedes 2022. aastal kokku 0,4 %ni SKPst.

Alates Venemaa sissetungist Ukrainasse on Moldova välisvaluutareservid olnud väga volatiilsed, mistõttu keskpank on olukorda märkimisväärselt sekkunud. Algselt vähenesid Moldova välisvaluutareservid märkimisväärselt: 3,9 miljardilt USA dollarilt 2021. aasta lõpus (mis hõlmas 5,5 kuud importi) 3,3 miljardi USA dollarini 2022. aasta aprillis (mis hõlmas 4,5 kuud importi). Seda põhjustas suures osas pangahoiuste kiire väljavõtmine. Moldova leu odavnes 2022. aasta esimesel poolel ka USA dollari suhtes ligikaudu 7 %. Kuigi reservide endine tase taastati 2022. aasta lõpuks, püsib endiselt langusrisk, mis on suures osas seotud jätkuva sõjaga Ukrainas. Keskpank prognoosib 2023. aasta alguseks reservide vähenemist, mis on osaliselt tingitud majanduse kergest taastumisest ja suuremast impordinõudlusest ning täiendavatest kõikumistest valuutaturul.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Makromajandusliku finantsabi kavandatava suurendamisega toetataks vahendeid, mis on Moldovale eraldatud kehtiva programmi raames, mille Euroopa Parlament ja nõukogu võtsid 6. aprillil 2022 vastu otsusega (EL) 2022/563 makromajandusliku finantsabi andmise kohta Moldovale summas 150 miljonit eurot laenude ja toetustena. Suurendatud summaga seotud lisatingimused tugineksid kehtivas vastastikuse mõistmise memorandumis esitatud reformiprioriteetidele, keskendudes jätkuvalt riigi rahanduse juhtimisele, õigusriigi põhimõttele, korruptsioonivastasele võitlusele, ettevõtluskeskkonna parandamisele ja edasiste reformide edendamisele energiasektori.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

ELi ja Moldova vahel on aastate jooksul välja kujunenud tihedad poliitilised ja majandussuhted, mille tulemusel on sõlmitud assotsieerimisleping, sealhulgas põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping, mis allkirjastati 27. juunil 2014 ja jõustus 1. juulil 2016. ELi-Moldova assotsieerimiskavas on esitatud ühise töö prioriteetide loetelu. Ajakohastatud assotsieerimiskava aastateks 2021–2027 võeti vastu 22. augustil 2022.

Pärast Moldova 3. märtsil 2022 esitatud taotlust andis EL Moldovale 23. juunil 2022 kandidaatriigi staatuse tingimusel, et riik võtab mitmeid meetmeid, eelkõige õigusriigi, kohtusüsteemi reformi, korruptsioonivastase võitluse ja põhiõiguste valdkonnas.

Moldoval on ELiga hästi arenenud majandussidemed. EL on jätkuvalt Moldova suurim kaubanduspartner, kelle arvele langes 2021. aastal 50 % Moldova kogukaubandusest (ligikaudu 61 % kogueksportidest ja 44 % koguimportidest).

Kandidaatriikidel ja Euroopa naabruspoliitikaga ühinenud riikidel on õigus saada makromajanduslikku finantsabi, tingimusel et nad täidavad mitmesuguseid tingimusi. Suurem makromajanduslik finantsabi täiendaks naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi raames antavaid toetusi, mida 2023. aastal täiendavad 55 miljoni euro ulatuses lisavahendid, ja muid ELi programme. Suurem makromajanduslik finantsabi täiendaks ka tingimusi, mis on ette nähtud eelarvetoetuse pakettides, mida EL praegu rakendab. Makromajanduspoliitika ja struktuurireformide asjakohast raamistikku toetades suurendab ELi makromajanduslik finantsabi ELi üldiste finantssekkumiste lisaväärtust ja tulemuslikkust, sealhulgas muude rahastamisvahendite kaudu.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikkel 212.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Subsidiaarsuse põhimõtet on järgitud. Moldova lühiajalise makromajandusliku stabiilsuse taastamisega seotud eesmärke ei suuda liikmesriigid üksi piisaval määral saavutada ning need on paremini saavutatavad ELi tasandil. Selle peamine põhjus on riikide eelarvevõimaluste piiratus ning vajadus abi andmist rahastajate vahel korralikult koordineerida, et suurendada abi ulatust ja tulemuslikkust.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas. See piirdub lühiajalise makromajandusliku stabiilsuse eesmärgi saavutamiseks minimaalselt vajalikuga ega lähe selleks vajalikust kaugemale.

Vastavalt komisjoni hinnangule, mis põhineb IMFi laiendatud rahastamisvahendi kokkuleppe raames tehtud prognoosidel, katab suurendatud makromajandusliku finantsabi kavandatav summa 295 miljonit eurot, sealhulgas olemasolev summa, ajavahemikus 2022–2024 hinnanguliselt 33 % Moldova puuduvatest vahenditest. See on kooskõlas koormuse jagamise korraga, mida makromajandusliku finantsabi puhul tavapäraselt kohaldatakse. Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 8. oktoobri 2002. aasta järelduste kohaselt on kandidaatriigi ja assotsieerimislepinguga riigi puhul ülemmäär 60 %. Samuti võetakse arvesse teiste kahe- ja mitmepoolsete rahastajate poolt Moldovale lubatud abi.

- **Vahendi valik**

Projektide rahastamine või tehniline abi ei oleks nimetatud makromajanduslike eesmärkide saavutamiseks sobiv ega piisav. Muude ELi vahenditega võrreldes on makromajandusliku finantsabi peamine eelis see, et selle abil on võimalik leevendada vajadust välisrahastuse järele ning aidata luua stabiilne makromajanduslik raamistik, sealhulgas edendades maksebilansi ja eelarve jätkusuutlikkust, ning sobiv raamistik struktuurireformide jaoks. Kuna makromajanduslik finantsabi aitab ehitada üles asjakohast üldist poliitikaraamistikku, võib see suurendada ka ELi muude, kitsamini piiritletud eesmärgiga rahastamisvahenditest Moldovas rahastatavate meetmete tulemuslikkust.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Makromajanduslik finantsabi on Moldova majanduse stabiliseerimiseks antava rahvusvahelise toetuse lahutamatu osa. Käesoleva ettepaneku koostamisel konsulteerisid komisjoni talitused IMFi ja Maailmapangaga, kellel on juba olemas mahukad rahastamisprogrammid. Komisjon konsulteeris 12. jaanuaril 2023 majandus- ja rahanduskomitee asendusliikmetega, kes kiitsid ettepaneku eelnõu heaks. Samuti on komisjon olnud pidevalt ühenduses Moldova ametiasutustega.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Kooskõlas finantsmääruse nõuetega hindasid komisjoni talitused COVID-19 makromajandusliku finantsabi paketi raames Moldova finants- ja halduskorda. Selle eesmärk oli teha kindlaks, kas programmi raames antava abi – sealhulgas makromajandusliku finantsabi – haldamise kehtiv kord pakub piisavaid tagatisi. Konsultatsioonifirma koostatud lõpparuanne tegevusanalüüsi kohta saadi kätte 2020. aasta juunis. Aruandes märgitakse selgeid edusamme riigi rahanduse juhtimise süsteemides ja muudes rahastamiskordades alates 2015. aastast, mil toimus viimane analüüs. Aruandes jõutakse järeldusele, et Moldova rahastamiskord on edasise makromajandusliku finantsabi jaoks soodne. Selles valdkonnas

toimuvat arengut jälgitakse edaspidi tähelepanelikult ka eduaruannete kaudu, mida Chisinaus asuv ELi delegatsioon koostab korrapäraselt riigi rahanduse juhtimise reformimise kohta.

- **Mõjuhinnang**

ELi makromajanduslik finantsabi on erandlik erakorraline meede, mille eesmärk on aidata ELi mittekuuluvatel riikidel ületada suuri maksebilansiraskusi. Kuna kiiret reageerimist nõudvas olukorras on poliitiliselt hädavajalik kiiresti tegutseda, on käesolev makromajandusliku finantsabi ettepanek vabastatud vastavalt komisjoni parema õigusloome suunistele (SWD(2015) 111 final) mõjuhindamise nõudest.

Üldisemalt võib öelda, et komisjoni ettepanekud makromajandusliku finantsabi kohta tuginevad õppetundidele, mis on saadud ELi naaberriikides varem võetud meetmete järelhindamisel. Suurendatud makromajanduslik finantsabi ning sellega seotud majanduslik kohandamis- ja reformiprogramm aitavad Moldoval katta lühiajalisi rahastamisvajadusi. Samuti toetatakse sellega poliitikameetmeid, mille eesmärk on tugevdada keskpikas perspektiivis riigi maksebilanssi ja rahanduse jätkusuutlikkust ning edendada kestlikku majanduskasvu, täiendades seega IMFi käimasolevat Moldova programmi. Need poliitilised tingimused peaksid aitama kõrvaldada mõned aastaid Moldova majandust ja majanduse juhtimise süsteemi vaevanud olulised puudused.

- **Põhiõigused**

Kandidaatriikidel ja Euroopa naabruspoliitikaga ühinenud riikidel on õigus saada makromajanduslikku finantsabi. Makromajandusliku finantsabi andmise eeltingimus on see, et abikõlblik riik järgib tulemuslikke demokraatlikke mehhanisme, sealhulgas parlamentaarset mitmeparteisüsteemi, ning õigusriigi põhimõtet ja tagab inimõiguste austamise.

2021. aasta juulis toimunud valimiste järel ametisse astunud Moldova ametivõimude taas kinnitatud pühendumine reformidele ja tugev poliitiline tahe peamistes reformivaldkondades nagu õigussektori reformid, hea valitsemistava, õigusriigi põhimõte ja korruptsioonivastane võitlus, on selge positiivne märk: ametivõimud on võtnud kindlalt nõuks viia need reformid ellu läbipaistvalt ja kooskõlas ELi standarditega. Seepärast peetakse makromajandusliku finantsabi andmise poliitiline eeltingimus täidetuks.

4. MÕJU EELARVELE

Moldova praeguse makromajandusliku finantsabi kavandatav 145 miljoni euro võrra suurendatud summa on kavas tingimuste täitmise korral välja maksta kahe võrdse osamaksena, mis tehakse 2023. aastal. Aastate 2022–2024 finantsplaneering näeb ette, et 45 miljoni euro suurust toetuskomponenti on võimalik rahastada olemasoleva eelarve eelarverealt 14 20 03 01 „Makromajanduslik finantsabi – toetused“. 100 miljoni euro suuruse laenukomponendi jaoks kavandatakse vajalikud eraldised 9 % ulatuses välistegevuse tagatisest naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ raames kogusummas 9 miljonit eurot (eelarverida 14 02 01 70 „NDICI – ühise eraldisfondi eraldised“).

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Euroopa Liit suurendab Moldovale keskmise kuni pika tähtajaga laenudena (sealhulgas toetuskomponent) antavat makromajanduslikku finantsabi kokku 145 miljardi euroni. See aitab katta 2023. aastal Moldova täiendava rahastamisvajaduse. Kahe täiendava osamakse väljamaksmise tingimuseks on täiendavate poliitikameetmete võtmine.

Abi andmist korraldab komisjon. Kooskõlas finantsmäärusega kohaldatakse erisätteid pettuste ja õigusnormide muude rikkumiste ärahoidmiseks.

Komisjon ja Moldova ametiasutused on kokku leppinud vastastikuse mõistmise memorandumis, milles sätestatakse praeguse makromajandusliku finantsabi andmisega seotud struktuurireformimeetmed, kaasa arvatud ajakava ja järjekorda puudutavad aspektid. Makromajandusliku finantsabi suurendamise tulemusena lepitakse ametiasutustega kokku edasised poliitikameetmed ja need lisatakse kehtivale memorandumile.

Nagu makromajandusliku finantsabi puhul tavaliselt, oleneb väljamaksete tegemine muu hulgas ka sellest, kas IMFi programmi raames tehtud läbivaatamiste tulemused on rahuldavad, ning ELi ja Moldova assotsieerimislepingu ning põhjaliku ja laiaulatusliku vabakaubanduslepingu rakendamise edusammudest. Komisjon teeb eespool nimetatud poliitikameetmete ja eeltingimuste täitmise üle järelevalve teostamisel tihedat koostööd ametiasutustega.

2023/0018 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS,

millega muudetakse OTSUST (EL) 2022/563 Moldova Vabariigile antava makromajandusliku finantsabi suuruse osas

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 212,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) 6. aprillil 2022 võtsid Euroopa Parlament ja nõukogu vastu otsuse (EL) 2022/563,[1] millega antakse Moldovale keskmise tähtajaga laenude ja toetuskomponendi näol uut makromajanduslikku finantsabi summas 150 miljonit eurot. Makromajanduslik finantsabi jõustus 18. juulil kaheks ja pooleks aastaks. Pärast kõigi vastastikuse mõistmise memorandumis liiduga kokku lepitud poliitikameetmete edukat täitmist tehti 1. augustil 2022 esimene 50 miljoni euro suurune osamakse.

(2) Makromajanduslik finantsabi võeti vastu paralleelselt IMFi uueMoldovale suunatud 20. detsembri 2021. aasta programmiga (laiendatud laenuvahend / laiendatud rahastamisvahend väärtusega 564 miljonit USA dollarit). Tulenevalt suurenenud rahastamisvajadustest, mida põhjustas suures osas Ukraina sõja mõju Moldova majandusele, võttis IMF 11. mail 2022 vastu otsuse suurendada programmi 267 miljoni USA dollari võrra. 9. jaanuaril 2023 teatas IMF, et Moldova läbis edukalt programmi teise läbivaatamise, mis võimaldas programmi kohaselt viivitamatult välja maksta veel 27 miljonit USA dollarit.

(3) Moldovale Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist antava liidu toetuse soovituslik suurus ajavahemikus 2014–2020 oli 518,15 miljonit eurot, mis hõlmab eelarvetoetust ja tehnilist abi. 2014.–2017. ja 2017.–2020. aasta ühtses toetusraamistikus on kindlaks määratud Moldovaga tehtava koostöö prioriteetsed valdkonnad, mida rahastati Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi raames eelmisel eelarveperioodil. 2021.–2027. aasta prioriteedid on esitatud uues mitmeaastases sihtprogrammis, mis on koostatud tihedas koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega.

(4) Kuna Moldova 2023. aasta maksebilansis on endiselt märkimisväärne välisrahastamise puudujääk, mis ületab IMFi ja muude mitmepoolsete institutsioonide eraldatud vahendite kogusumma, tuleb suurendada otsuse (EL) 2022/563 kohaselt Moldovale antavat liidu makromajanduslikku finantsabi. Praeguses erandlikus olukorras peetakse

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. aprill 2022. aasta otsus (EL) 2022/563 makromajandusliku finantsabi andmise kohta Moldova Vabariigile (ELT L 109, 8.4.2022, lk 6).

seda suurendamist koos IMFi programmiga asjakohaseks viisiks reageerida Moldova taotlusele toetada majanduse stabiliseerimist. Liidu makromajanduslik finantsabi toetaks Moldova majanduse stabiliseerimist ja struktuurireformikava, täiendades IMFi rahastamiskokkuleppe alusel kättesaadavaks tehtud vahendeid. Seetõttu tuleb otsust (EL) 2022/563 vastavalt muuta.

(5) Liidu täiendava makromajandusliku finantsabi suuruse kindlaksmääramisel võetakse aluseks ajakohastatud kvantitatiivne hinnang Moldova täiendava välisrahastamisvajaduse suuruse kohta ning arvestatakse riigi suutlikkust rahastada end omavahenditest, eelkõige tema käsutuses olevatest rahvusvahelistest reservidest. Finantsabi suuruse kindlaksmääramisel võetakse samuti arvesse mitmepoolsete rahastajate, sealhulgas IMFi ja Maailmapanga eeldatavat rahalist panust ja vajadust tagada koormuse õiglane jagunemine liidu ja muude rahastajate vahel, Moldovas juba kasutatavaid liidu muid välisrahastamisvahendeid ning liidu osalemisega saavutatavat lisaväärtust.

(6) Liidu makromajandusliku finantsabi suurendamise tingimus peaks olema majanduspoliitiliste tingimuste täitmine; need tingimused lisatakse kehtivale vastastikuse mõistmise memorandumile, mida tuleb sellest tulenevalt vastavalt muuta. Lisaks tuleb liidu makromajandusliku finantsabi üksikasjalikud finantstingimused sätestada laenulepingu *addendumis* ja toetuslepingus, millele komisjon ja Moldova kirjutasid alla 22. juunil 2022,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Otsust (EL) 2022/563 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 1 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Moldova majanduse stabiliseerimise ja põhjaliku reformikava toetamiseks annab liit Moldovale maksimaalselt 295 miljonit eurot makromajanduslikku finantsabi (edaspidi „liidu makromajanduslik finantsabi“). Nimetatud maksimumsummast antakse kuni 220 miljonit eurot laenudena ja kuni 75 miljonit eurot toetustena. Liidu makromajanduslikku finantsabi antakse tingimusel, et Euroopa Parlament ja nõukogu kiidavad heaks liidu asjaomase aasta eelarve. Abi aitab katta Moldova maksebilansivajadusi, mis on kindlaks määratud IMFi programmis.“

(2) Artiklit 4 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 1 asendatakse järgmisega:

2. „1. Kui lõikes 3 osutatud tingimused on täidetud, teeb komisjon liidu makromajandusliku finantsabi kättesaadavaks viie osamaksena, millest igaüks sisaldab toetus- ja laenukomponenti. Kummagi osamakse suurus määratakse kindlaks artiklis 2 osutatud muudetud vastastikuse mõistmise memorandumis.“;

(b) lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Teine osamakse tehakse üldjuhul mitte varem kui kolm kuud pärast esimese osamakse tegemist. Kolmas osamakse tehakse üldjuhul mitte varem kui kolm kuud

pärast teise osamakse tegemist. Neljas osamakse tehakse üldjuhul mitte varem kui kolm kuud pärast kolmanda osamakse tegemist. Viies osamakse tehakse üldjuhul mitte varem kui kolm kuud pärast neljanda osamakse tegemist.“

Artikkel 4

Käesolev otsus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel *president*	*Nõukogu nimel* *eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

1.4.2. Erieesmärgid

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

1.4.4. Tulemusnäitajad

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

3.2.2. Tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (hinnang)

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus täiendava makromajandusliku finantsabi andmise kohta Moldova Vabariigile

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad vastavalt tegevuspõhise juhtimise ja eelarvestamise (ABM/ABB) struktuurile[2]

Poliitikavaldkond: majandus- ja rahandusküsimused

Meede: rahvusvahelised majandus- ja rahandusküsimused

1.3. Ettepaneku/algatuse liik

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **uut meedet**

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **uut meedet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest[3]**

☐ Ettepanek/algatus käsitleb **olemasoleva meetme pikendamist**

X Ettepanek/algatus käsitleb **ümbersuunatud meedet**

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Komisjoni mitmeaastased strateegilised eesmärgid, mida ettepaneku/algatuse kaudu täidetakse

„Inimeste hüvanguks toimiv majandus“

„Euroopa maailmapositsiooni tugevdamine“

1.4.2. Erieesmärgid

(a) makromajandusliku finantsstabiilsuse toetamine ja majanduskasvu edendavate reformide soodustamine väljaspool ELi, sh põhipartneritega korrapäraselt peetavate majandusdialoogide ja makromajandusliku finantsabi kaudu, ning

(b) laienemisprotsessi ning ELi laienemis- ja naabruspoliitika ja muude prioriteetide rakendamise toetamine partnerriikides, tehes majandusanalüüse, hinnates poliitikameetmeid ja andes nõu.

1.4.3. Oodatavad tulemused ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

- Aitab katta Moldova välisrahastamisvajadust seoses maksebilansi märkimisväärse halvenemisega, mis on põhjustatud Venemaa Ukrainasse sissetungi mõjust Moldova majandusele ning käimasolevast energiaalasest hädaolukorrast.
- Leevendab partneri eelarvelisi rahastamisvajadusi.

---

2 ABM: tegevuspõhine juhtimine; ABB: tegevuspõhine eelarvestamine.

3 Vastavalt finantsmääruse artikli 54 lõike 2 punktile a või b.

- Toetab eelarve konsolideerimist ja välist stabiliseerimist IMFi programmi raames.
- Toetab struktuurireforme, mille eesmärk on parandada üldist makromajanduslikku juhtimist, tugevdada majanduse juhtimist ja läbipaistvust ning parandada kestliku majanduskasvu tingimusi.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Märkige, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Moldova ametiasutused peavad andma komisjoni talitustele korrapäraselt aru mitme majandusnäitaja kohta ning esitama enne abi osamaksete tegemist põhjaliku aruande selle kohta, kas nende tegevus vastab kokku lepitud poliitikatingimustele.

Komisjoni talitused jätkavad Moldova rahanduse juhtimise jälgimist ka pärast juunis 2020 esitatud tegevusanalüüsi riigi rahastamis- ja halduskorra kohta. Ka ELi delegatsioonid partnerriikides esitavad abi jälgimise seisukohast olulistel teemadel korrapäraselt aruandeid. Komisjoni talitused suhtlevad tihedalt IMFi ja Maailmapangaga, et saada osa nende kogemustest seoses vastavas partnerriigis käimasoleva tegevusega.

Kavandatud seadusandliku otsusega on ette nähtud nõukogule ja Euroopa Parlamendile esitatav iga-aastane aruanne, mis sisaldab hinnangut kõnealuse meetme rakendamise kohta. Kahe aasta jooksul pärast rakendusaja lõppu tehakse abi sõltumatu järelhindamine.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendused

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Abi väljamaksed on tingimuslikud ja sõltuvad poliitilise eeltingimuse täitmisest ning Moldova ja IMFi vahelise majandusprogrammi rahuldavast rakendamisest. Peale selle lepib komisjon Moldova ametiasutustega kokku konkreetsetes poliitikatingimustes, mis lisatakse kehtivasse vastastikuse mõistmise memorandumisse.

Täiendav abi kavatsetakse välja maksta kahes osas. Esimene osamakse tehakse eeldatavasti 2023. aasta kolmandas kvartalis, teine osamakse võidakse teha 2023. aasta neljandas kvartalis, tingimusel et iga osamaksega seotud poliitikameetmed on rakendatud.

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

Makromajanduslik finantsabi on poliitikal põhinev vahend, mille eesmärk on leevendada lühikese ja keskpika perioodi välisrahastuse vajadusi. Praeguse kriisi kontekstis aitab makromajanduslik finantsabi anda ametiasutustele majanduspoliitilist manööverdamisruumi, et võtta tõhusaid majanduslikke meetmeid halvenevale välispositsioonile ja suurenenud eelarvevajadustele reageerimiseks. Makromajanduslik finantsabi aitab parandada ka makromajanduslikku ja poliitilist stabiilsust. Programm täiendab vahendeid, mille on kättesaadavaks teinud rahvusvahelised finantseerimisasutused, kahepoolsed rahastajad ja muud ELi finantseerimisasutused. Seeläbi aitab makromajanduslik finantsabi suurendada

rahvusvahelise üldsuse antud rahalise toetuse ja muu ELi rahalise abi, sealhulgas eelarvetoetuse üldist tulemuslikkust.

Lisaks sellele pakub makromajandusliku finantsabi programm pikaajalist rahastamist väga soodsatel tingimustel, mis on tavaliselt paremad kui ülejäänud rahvusvahelistel või kahepoolsetel rahastajatel, ning peaks seega aitama valitsusel täita oma eelarvet ilma eelarveerinevusteta ja aitama kaasa võla jätkusuutlikkusele.

Lisaks makromajandusliku finantsabi finantsmõjule suurendab kavandatav programm valitsuse pühendumist reformidele ja püüdlusi tihendada suhteid ELiga, mida kajastab 2016. aastal jõustunud assotsieerimisleping ning 23. juunil 2022. aastal antud kandidaatriigi staatus. Seda aitab muu hulgas saavutada abi väljamaksmise asjakohane tingimuslikkus. Laiemas kontekstis annab programm märku sellest, et EL on majanduslikult raskel ajal valmis toetama partnereid idanaabruses (kelle hulka Moldova kuulub).

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Partneritele antud makromajandusliku finantsabi kohta tehakse järelhindamine. Seni (lõpule viidud makromajandusliku finantsabi programmide kohta) tehtud hindamiste järelduste kohaselt aitab makromajandusliku finantsabi andmine parandada partneri välispositsiooni jätkusuutlikkust, makromajanduslikku stabiilsust ja struktuurireformide elluviimist, kuigi mõnikord on selle mõju tagasihoidlik ja kaudne. Enamikul juhtudel oli makromajanduslikul finantsabil partnerite maksebilansile positiivne mõju ja see aitas leevendada survet nende eelarvele. Ühtlasi kiirendas see mõnevõrra majanduskasvu.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga

2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus kaetakse makromajandusliku finantsabi laenude andmine välistegevuse tagatisest programmi "Globaalne Euroopa" (naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument) raames. Makromajandusliku finantsabi jaoks ette nähtud (soovituslik) laenuandmisvõime on piisav, et katta seda ja muid rakendatavaid makromajandusliku finantsabi meetmeid.

Võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

EL on üks peamistest Moldovale rahalise abi andjatest, toetades riigi majandus-, struktuuri- ja institutsioonilisi reforme ning kodanikuühiskonda. ELi rahaline toetus Moldovale aastatel 2014–2020 oli 518,15 miljonit eurot (2021.–2027. aasta mitmeaastane sihtprogramm, mis on ettevalmistamisel). Siinkohal täiendab makromajandusliku finantsabi programm muid ELi välismeetmeid või -vahendeid Moldova toetuseks. Ühtlasi on makromajanduslik finantsabi kooskõlas uue instrumendiga „Globaalne Euroopa“ (naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument) ja ühinemiseelse abi rahastamisvahendiga (IPA-III) (2021–2027).

Muude ELi vahenditega võrreldes on makromajandusliku finantsabi peamine lisaväärtus see, et sellega saab aidata luua stabiilse makromajandusliku raamistiku, muu hulgas suurendades maksebilansi ja eelarvepositsiooni kestlikkust, ning sobiva raamistiku struktuurireformide elluviimise jaoks. Makromajandusliku finantsabi raames ei anta korrapärast rahalist toetust ning abi andmine lõpetatakse kohe, kui partneri rahanduse välispositsioon on saadud tagasi kestlikule kursile.

Makromajanduslik finantsabi peaks täiendama rahvusvahelise kogukonna kavandatud meetmeid, eelkõige IMFi ning Maailmapanga toetatavaid kohandamis- ja reformiprogramme.

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

Laenude abil suurendab kõnealune makromajandusliku finantsabi meede ELi eelarve tulemuslikkust finantsvõimenduse kaudu ja pakub parimat kulutõhusat lahendust. Komisjon on volitatud laenama kapitaliturgudelt nii Euroopa Liidu kui ka Euratomi nimel rahalisi vahendeid, kasutades selleks ELi eelarvetagatist. Eesmärk on saada turult rahalisi vahendeid parima võimaliku intressimääraga tänu ELi/Euratomi kõrgeimale krediidivõimele (reitinguagentuuride Fitch, Moody's ja DBRS hinnangul reiting AAA ning reitinguagentuuri S&P hinnangul reiting AA, kõik stabiilse väljavaatega) ning laenates need seejärel edasi rahastamiskõlblikele laenuvõtjatele seoses laenude andmisega Euroopa finantsstabiilsusmehhanismi, maksebilansi rahastamisvahendi, makromajandusliku finantsabi ja Euratomi projektide raames. Laenu võtmine ja andmine toimub kompensatsioonitehingu vormis, nii et puudub intressimäära- või valuutarisk ELi eelarvele. Eesmärk saada laenuvõtmis- ja laenuandmistehinguteks rahalisi vahendeid parima võimaliku intressimääraga on saavutatud, sest need intressimäärad on kooskõlas sarnaste asutustega (Euroopa Investeerimispank, Euroopa finantsstabiilsusmehhanism ja Euroopa stabiilsusmehhanism).

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

X Piiratud kestusega

– ☐ hõlmab ajavahemikku 2022–2024

– ☐ finantsmõju kulukohustuste assigneeringutele avaldub ajavahemikul 2022–2024 ja maksete assigneeringutele ajavahemikul 2022–2025;

☐ **Piiramatu kestusega**

– Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,

– millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viisid[4]

X Eelarve otsene täitmine komisjoni poolt

– **X** oma talituste kaudu, sealhulgas kasutades liidu delegatsioonides töötavat komisjoni personali;

– ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☐ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded on delegeeritud:

– ☐ kolmandatele riikidele või nende määratud asutustele;

– ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (nimetage);

– ☐ Euroopa Investeerimispangale ja Euroopa Investeerimisfondile;

– ☐ finantsmääruse artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;

– ☐ avalik-õiguslikele asutustele;

– ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd neile antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kellele antakse piisavad finantstagatised;

– ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

– *Mitme eelarve täitmise viisi valimise korral esitage üksikasjad rubriigis „Märkused“.*

Märkused

[4] Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/ET/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Märkige sagedus ja tingimused.

Käesoleva otsuse alusel rahastatavaid meetmeid rakendatakse eelarve otsese täitmise korras komisjoni poolt peakorterist ja liidu delegatsioonide toetusel.

Kõnealune abi on laadilt makromajanduslik ja kooskõlas IMFi toetatava programmiga. Komisjoni talitused lähtuvad meetmete jälgimisel IMFi rahastamiskokkuleppe rakendamisel tehtud edusammudest ja partnerite ametiasutustega vastastikuse mõistmise memorandumis kokku lepitavate konkreetsete reformimeetmete rakendamisest, kusjuures jälgimistoimingute sagedus vastab osamaksete arvule (vt ka punkt 1.4.4).

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

Käesoleva otsuse alusel rahastatavaid meetmeid rakendatakse eelarve otsese täitmise korras komisjoni poolt peakorterist ja liidu delegatsioonide toetusel.

Makromajandusliku finantsabi väljamaksed sõltuvad läbivaatamiste tulemustest ning on seotud iga meetme juurde kuuluvate tingimuste täitmisega. Tingimuste täitmist jälgib tähelepanelikult komisjon tihedas koostöös liidu delegatsioonidega.

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

Kindlakstehtud riskid

Kavandatud makromajandusliku finantsabi andmisega kaasnevad väärkasutuse risk ning strateegilised ja poliitilised riskid.

On risk, et makromajanduslikku finantsabi võidakse kasutada pettuse eesmärgil. Kuna makromajanduslik finantsabi (erinevalt näiteks projektide rahastamisest) ei ole nähtud ette konkreetsete kulutuste jaoks, on see risk seotud selliste teguritega nagu partneri keskpanga ja rahandusministeeriumi juhtimissüsteemide üldine kvaliteet, haldusmenetlused, kontrolli- ja järelevalvefunktsioonid, IT-süsteemide turvalisus ning sise- ja välisauditiüksuste suutlikkus.

Teine risk on seotud võimalusega, et partner ei suuda täita oma kavandatud makromajandusliku finantsabi laenudest tulenevaid finantskohustusi ELi ees (makseviivituse või krediidirisk), mille põhjuseks võib olla näiteks partneri maksebilansi ja eelarvepositsiooni märkimisväärne täiendav halvenemine.

Sisekontrollisüsteemid

Makromajandusliku finantsabi suhtes kohaldatakse kinnitamis-, kontrolli- ja auditeerimismenetlusi, mille eest vastutavad komisjon, sealhulgas Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), ja Euroopa Kontrollikoda, nagu on ette nähtud finantsmääruse artikliga 129.

Eelkontroll: komisjon hindab abisaava riigi juhtimis- ja kontrollisüsteemi. Iga abisaava riigi kohta teeb komisjon vajaduse korral konsultantide tehnilise abiga eelneva tegevusanalüüsi, mis käsitleb rahastamiskorda ja kontrollikeskkonda. Samuti

analüüsitakse keskpanga ja rahandusministeeriumi raamatupidamisprotseduure, ülesannete lahusust ning sise- ja välisauditit, et saada piisavalt kinnitust usaldusväärse finantsjuhtimise kohta. Nõrkuste ilmnemisel kehtestatakse vastavad tingimused, mis tuleb täita enne abi väljamaksete tegemist. Samuti kehtestatakse vajaduse korral spetsiaalne maksekord (nt eraldatud kontod).

Rakendamise ajal: komisjon kontrollib partneri korrapäraseid deklaratsioone. Makse eeldab: 1) järelevalvet kokkulepitud tingimuste täitmise üle majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi poolt tihedas koostöös ELi delegatsioonide ja väliste sidusrühmadega, nagu IMF; 2) tavapärast majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadis kasutatavas rahastamiskorras (mudel 2) sätestatud kontrollimenetlust, kaasa arvatud eespool nimetatud abi väljamaksega seotud tingimuste täitmise kontrolli finantsüksuse poolt. Makromajandusliku finantsabi meetmetega seotud väljamaksete tingimuseks võivad olla täiendavad sõltumatud (dokumentidel põhinevad ja kohapealsed) järelkontrollid peadirektoraadi järelkontrolli rühma ametnike poolt. Selliseid kontrolle võib algatada ka edasivolitatud eelarvevahendite käsutaja taotlusel. Maksete katkestamisi ja peatamisi, finantskorrektsioone (komisjoni poolt) ja sissenõudmisi võib rakendada vastavalt vajadusele (seni ei ole neid tehtud) ning need on partneritega sõlmitud rahastamislepingutes sõnaselgelt sätestatud.

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal).

Olemasolevad kontrollisüsteemid, nagu eelnevad tegevusanalüüsid või järelhindamised, tagasid makromajandusliku finantsabi maksete puhul tegeliku veamäära 0 %. Teadaolevad pettuse, korruptsiooni või ebaseadusliku tegevuse juhtumid puuduvad. Makromajandusliku finantsabi meetmete puhul kasutatakse selget sekkumisloogikat, mis võimaldab komisjonil hinnata nende meetmete mõju. Kontrollid võimaldavad tagatise kinnitamist ning poliitikaeesmärkide ja prioriteetide saavutamist.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

Abi omastamise riskide maandamiseks on võetud ja võetakse veel mitu meedet.

Esiteks sisaldab laenuleping mitut sätet, mis käsitlevad kontrollimist, pettuse tõkestamist, auditeid ja rahaliste vahendite tagasinõudmist pettuse või korruptsiooni korral. Peale selle nähakse ette, et abiga seotakse mitu konkreetset poliitikatingimust, sealhulgas riigi rahanduse juhtimise valdkonnas, et tugevdada tõhusust, läbipaistvust ja aruandekohustust. Lisaks makstakse abi spetsiaalsele kontole partneri keskpangas.

Peale selle on komisjoni talitused vastavalt finantsmäärusele koostanud Moldova rahastamis- ja halduskorra tegevusanalüüsi, et teha kindlaks, kas kehtestatud programmi raames antava abi – sealhulgas makromajandusliku finantsabi – haldamise kord pakub piisavaid tagatisi. Analüüs tehti 2020. aastal ja see hõlmab selliseid valdkondi nagu eelarve koostamine ja täitmine, avaliku sektori sisefinantskontroll, sise- ja välisaudit, riigihanked, sularaha ja valitsemissektori võla haldamine ning keskpanga sõltumatus. Selles valdkonnas toimuvat arengut jälgib tähelepanelikult ka ELi delegatsioon vastavas partnerriigis. Komisjon kasutab ka eelarve toetamise meetmeid, et aidata vastavate partnerite ametiasutustel parandada

riigi rahanduse juhtimise süsteeme; neid pingutusi toetavad tugevalt ka teised rahastajad.

Peale selle kohaldatakse abi suhtes kinnitamis-, kontrolli- ja auditeerimismenetlusi, mille eest vastutavad komisjon, sealhulgas Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), ja Euroopa Kontrollikoda, nagu on ette nähtud finantsmääruse artiklis 129.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

<u>Järjestage</u> mitmeaastase finantsraamistiku rubriigiti ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata[5]	EFTA riigid[6]	kandidaatriigid[7]	kolmanda riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	14.02.01.70.06 [makromajandusliku finantsabi laenud – EAG]	Liigendatud	EI	EI	EI	EI
	14.20.03.01 [makromajandusliku finantsabi toetused]	Liigendatud	EI	EI	EI	EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse – ei kohaldata

[5] Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.
[6] EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.
[7] Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

– ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist

– **X Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	6	**Rubriik 6 – Naabrus ja maailm**

DG: ECFIN			Aasta **2021**	Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	**KOKKU**
○ Tegevusassigneeringud								
Eelarverida[8]	Kulukohustused	(1a)		10,8	9			**19,8**
14.02.01.70.06 [makromajandusliku finantsabi laenud – EAG]	Maksed	(2a)		10,8	9			**19,8**
Eelarverida	Kulukohustused	(1b)		30	45			**75**
14.20.03.01 [makromajandusliku finantsabi toetused]	Maksed	(2b)		20	55			**75**
Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud[9]								
Eelarverida 14.20.03.01		(3)					0,15	**0,15**
Assigneeringud KOKKU:	Kulukohustused	= 1a + 1b + 3		40,8	54		0,15	**94,95**

8 Eelarve ametliku liigenduse kohaselt.

9 Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

DG ECFIN	Maksed	= 2a + 2b +3		30,8	64		0,15	**94,95**

○ Tegevusassigneeringud KOKKU	Kulukohustused	(4)		40,8	54			**94,8**
	Maksed	(5)		30,8	64			**94,8**
○ Eriprogrammide vahenditest rahastatavad haldusassigneeringud KOKKU		(6)					0,15	**0,15**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 6 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 4 + 6		40,8	54		0,15	**94,95**
	Maksed	= 5 + 6		30,8	64		0,15	**94,95**

Juhul kui ettepanek/algatus mõjutab mitut rubriiki, tuleb eelmist jaotist korrata (miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma))

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	**Rubriik 7 – Euroopa avalik haldus**

Selle punkti täitmisel tuleks kasutada haldusalaste eelarveandmete tabelit, mis on esitatud õigusaktile lisatava finantsselgituse lisas (sisekorraeeskirjade V lisa), ja laadida see üles DECIDE'i talitustevahelise konsulteerimise eesmärgil.

DG: ECFIN			Aasta **2021**	Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	**KOKKU**
Personalikulud			0,034	0,044	0,044	0,011	0,011	**0,144**
Muud halduskulud				0,020	0,020			**0,040**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 assigneeringud KOKKU	Assigneering ud		0,034	0,064	0,064	0,011	0,011	**0,184**
	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)		0,034	0,064	0,064	0,011	0,011	**0,184**

			Aasta **2021**	Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–7	Kulukohustused	= 4 + 6	0,034	40,864	54,064	0,011	0,161	**95,134**

assigneeringud KOKKU (võrdlussumma)	Maksed	= 5 + 6	0,034	30,864	64,064	0,011	0,161	**95,134**

3.2.2. Tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (hinnang)

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid ⇩		Aasta **2021**		Aasta **2022**		Aasta **2023**		Aasta **2024**		Aasta **2025**		**KOKKU**	
	Väljundi liik[10]	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Arv	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
ERIEESMÄRK nr 1[11]													
- Väljund 1	Toetusmaksed			1	20	2	55					3	75
- Väljund 2	Välistegevuse tagatise eraldised			3	10,8	2	9					5	19,8
- Väljund 3	Järelhindamine									1	0,15	1	0,15
Erieesmärk nr 1 kokku		–	–	4	30,8	4	64	–	–	1	0,15	9	94,95
KULUD KOKKU		–	–	4	30,8	4	64	–	–	1	0,15	9	94,95

[10] Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

[11] Vastavalt punktile 1.4.2. „Erieesmärgid ...“.

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

– **X Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:**

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta **2021**	Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**	**KOKKU**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7						
Personalikulud	0,034	0,044	0,044	0,011	0,011	**0,144**
Muud halduskulud		0,020	0,020			**0,040**
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGI 7 kulud kokku	0,034	0,064	0,064	0,011	0,011	**0,184**

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7[12] välja jäävad kulud						
Personalikulud						
Muud halduskulud						
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud						

KOKKU	0,034	0,064	0,064	0,011	0,011	**0,184**

Personali ja muude halduskuludega seotud assigneeringute vajadused kaetakse asjaomase peadirektoraadi poolt kõnealuse meetme haldamiseks juba antud ja/või peadirektoraadi siseselt ümberpaigutatud assigneeringutest.

[12] Tehniline ja/või haldusabi ning ELi programmide ja/või meetmete rakendamiseks antava toetusega seotud kulud (endised BA read), kaudne teadustegevus, otsene teadustegevus.

3.2.3.1. Hinnanguline personalivajadus

– **X Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:**

Hinnanguline väärtus täistööaja ekvivalendina

		Aasta **2021**	Aasta **2022**	Aasta **2023**	Aasta **2024**	Aasta **2025**
	O Ametikohtade loeteluga ette nähtud ametikohad (ametnikud ja ajutised töötajad)					
20 01 02 01 (komisjoni peakorteris ja esindustes)		0,100	0,250	0,150	0,010	0,100
20 01 02 03 (delegatsioonides)						
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)						
01 01 01 11 (otsene teadustegevus)						
Muud eelarveread (märkige)						
	O Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)[13]					
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)		0,200	0,350	0,200	0,010	0,100
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored eksperdid delegatsioonides)						
XX 01 xx **yy zz** *[14]*	- peakorteris					
	- delegatsioonides					
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)						
01 01 01 12 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)						
Muud eelarveread (märkige)						
KOKKU		**0,300**	**0,600**	**0,350**	**0,020**	**0,200**

XX tähistab asjaomast poliitikavaldkonda või eelarvejaotist.

Personalivajadused kaetakse juba meedet haldavate peadirektoraadi töötajatega ja/või töötajate peadirektoraadisisese ümberpaigutamise teel. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Ülesannete kirjeldus:

Ametnikud ja ajutised töötajad	Direktoraadi D direktor: tegevuse järelevalve ja juhtimine, suhtlus nõukogu ja parlamendiga otsuse vastuvõtmiseks ja vastastikuse mõistmise memorandumi heakskiitmiseks, läbirääkimiste pidamine Moldova ametiasutustega vastastikuse mõistmise memorandumi sõlmimiseks, aruannete läbivaatamine, lähetuste juhtimine ning tingimuste täitmisel tehtavate edusammude hindamine. Direktoraadi D üksuse juhataja / üksuse juhataja asetäitja: direktori abistamine tegevuse juhtimisel, suhtlus nõukogu ja parlamendiga otsuse vastuvõtmiseks ja vastastikuse mõistmise memorandumi heakskiitmiseks, läbirääkimiste pidamine Moldova ametiasutustega vastastikuse mõistmise memorandumi ja (koos eelarve peadirektoraadiga) krediidikorralduse lepingu sõlmimiseks, aruannete läbivaatamine ja tingimuste täitmisel tehtavate edusammude hindamine. Eelarve peadirektoraat (üksused E1 ja E3 direktori juhtimisel): krediidikorralduse

13 Lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud, noored eksperdid delegatsioonides.

14 Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

	lepingu ettevalmistamine, selle üle läbirääkimiste pidamine Moldova ametiasutustega ja vastutavatelt komisjoni talitustelt sellele heakskiidu saamine ning mõlemalt poolelt allkirjade saamine. Krediidikorralduse lepingu jõustumisejärgne kontroll. Laenuvõtmistehinguid käsitleva(te) komisjoni otsus(t)e ettevalmistamine, rahastamistaotlus(t)e esitamise järelevalve, pankade valimine, rahastamistehingute ettevalmistamine ja teostamine ning Moldovale väljamaksete tegemine. Järelevalve tegemine laenu(de) tagastamise üle. Loetletud tegevusi käsitlevate aruannete koostamine.
Koosseisuvälised töötajad	Osakondade ökonomistid, makromajandusliku abiprogrammi sektor (direktoraat D): otsuse ja vastastikuse mõistmise memorandumi ettevalmistamine, suhtlus ametiasutuste ja rahvusvaheliste finantsasutustega, kontrollkäikude tegemine, komisjoni talituste aruannete koostamine, komisjoni menetluste ettevalmistamine seoses abi haldamisega, suhtlus välisekspertidega seoses tegevushinnangute ja järelhindamisega.

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

Ettepanek/algatus:

– **X On täielikult rahastatav mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi sisese vahendite ümberpaigutamise kaudu.**

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

Ettepanek/algatus:

– **X Ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist.**

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

– **X Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.**